

Unha meditación dorida pero esperanzada da nosa Galicia e da Igrexa comunidade de fe

---

Xaquín Campo Freire

O documento preparatorio do Sínodo na chamada «nova evanxelización» recollía que as comunidades cristiás atópanse fronte a novos desafíos que cuestionan prácticas xa consolidadas, que debilitan camiños habituais e estandarizados, que obrigan á Igrexa a interrogarse novamente sobre o sentido das súas accións de anuncio e de transmisión da fe. E no contexto inclúe a tarefa de remodelación da comunidade cristiá que vive, actúa, serve e celebra. Urxe buscar estilos pastorais misioneiros, pasando dunha pastoral de conservación e resposta a outra de proposta. Necesítase igualmente coidar a fe persoal e fortalecer a súa dimensión comunitaria. Para todo iso cómpre unha organización renovada que pense as actividades e iniciativas en clave de unidade pastoral.

Santificarás o día do señor. A deshumanización actual quere varrer de raíz canto haxa de respecto aos dereitos da persoa humana e eliminar unha vida sa e plena de espiritualidade. Escravizar ao máximo. Espremer ao máximo. Estrullar ao máximo. E que o referente último sexa sempre o lucro. Xente que non pense, illada, sen ánimo, sen palabra, sen espírito persoal nin colectivo. Para eles hoxe sobra o encontro semanal humanizador dos irmáns mandado na Xénese:

Acórdate do día do Sábado, para santificalo. Traballa seis días e neles fai todas as túas faenas. Pero o día sétimo é día de descanso, consagrado a IAHWEH, o teu Deus. Que ninguén traballe: nin ti, nin os teus fillos, nin as túas fillas, nin os teus servos, nin as túas servas, ni os teus animais, nin os forasteiros que viven no teu país. Pois en seis días IAHWEH fixo o ceo e máis a terra, o mar e canto hai neles, e o sétimo día descansou. Por iso bendicciu o Sábado e o fixo sagrado (Ex 20, 8-11).

Vén resultar que a Biblia ten máis fondura liberadora da que moitas veces sabemos descubrir. Quendas do traballo sen horarios de saída, cun salario irrisorio, sen dereitos laborais, nin sanitarios, nin familiares, sen calendarios fixos e supeditados á escravitude esa de que o cliente sempre ten razón e que as grandes empresas saben utilizar moi ben aínda máis alá de esa lei desestruturadora de todo programa que axude a construír persoas equilibradas física-mental-afectivo-emocional-relacional-espiritual e relixiosamente consideradas. Neste mundo que «nos» impera, a espiritualidade liberadora e construtora da persoa non só estorba senón que a declaran subversiva e perigosa. É máis. No colmo da corrupción baleiraron de contido a letra do evanxeo, deturpando o significado primixenio das palabras e facéndoas evolucionar semanticamente cara ao que F. Belo, biblista, denominou: «unha lectura burguesa do evanxeo», que tal fixeron os movementos relixiosos que foron nacente a carón da nova economía sen alma. D. Trump (non só el, pois encarna todo o sistema), é un bo exemplo desta «desevanxelización»: Seres sen dignidade. Mudos. Sen palabra. Autómatas.

Seguindo a Xesús: precisamos ser persoas con vida interior profunda e ancorados en Deus neste mundo que vivimos, coa liberdade e sabedoría do Espírito ao que el foi fiel. «O meu Reino non é deste sistema», escribiu González Ruiz. É verdade que hoxe se ora e talvez moito. Pero hai oracións que máis ca un diálogo tenro co Pai, parecen esixencias a un afiador: «a un arranxatodo». Ese é o grande desafío para o mundo de hoxe que se sente orfo, baleiro: Se non descubrimos esta necesidade vital de sermos persoas e comunidades de íntima e profunda relación co Abbá, Deus Pai amoroso; se non entendemos o encontro persoal e comunitario con Xesús-Cristo, amigo persoal, sempre presente no medio de nós, na comunidade e no mundo; se non saboreamos a presenza do Espírito, Señor e dador de vida, actuante sen tregua cos seus sete dons no interior de cada un...; se non nos alimentamos axeitadamente desde a fe?; ... para que serve?

Para nós, os cristiáns, o centro do día do Señor, o domingo, é a Eucaristía, que significa «acción de grazas». É o día para dicirlle a

Deus: Grazas, Señor, pola vida, pola túa misericordia, por todos os teus dons. O domingo non é o día para borrar os outros días, senón para recordalos, bendilos e facer as paces coa vida. Canta xente hai que ten tantas posibilidades de divertirse e non vive en paz coa vida! O domingo é o día para facer as paces coa vida, dicindo: a vida é preciosa! Non é doado. Ás veces é dolorosa, pero es preciosa»¹.

«Para min, di unha dona da nosa comunidade, non ten sentido a semana se non vivo o domingo como encontro persoal con Cristo, se non celebro a Palabra de Deus e me deixo envolver por ela, se non me centro no encontro afectuoso coa comunidade que me insire realmente no mundo de hoxe onde Xesús, o Cristo se segue a encarnar, morrer e resucitar na nosa vida de cada día. Con toda sinceridade: para min sen celebración do domingo, no día do señor, non ten sentido a semana. Nin a que pasou nin a que segue. O noso mundo está exánime, sen ánima e sen ánimo. Xesús sentiu mágoa. Andaban coma ovellas sen guía, sen pastor. E é coa comunidade onde eu percibo que vivo e alento».

«Πάντα ῥεῖ: «todo flúe» (Heráclito). Todo está en cambio continuamente.

Cambia lo superficial. Cambia también lo profundo. Cambia el modo de pensar. Cambia todo en este mundo. Pero no cambia mi amor, por más lejos que me encuentre, ni el recuerdo ni el dolor, de mi pueblo y de mi gente. Y así como todo cambia que yo cambie no es extraño (Mercedes Sosa).

Nas parroquias da Galiza, nos eidos civís, estase a dar un cambio ben profundo. No ensino: concentración en Grupos Escolares. Na

---

1 Papa Francisco, Audiencia Xeral, 05-09-2018, www.zenit.org: «A viaxe polo Decálogo lévanos hoxe ao mandamento do día do descanso. A sociedade actual está sedenta de entretemento e vacacións. Nunca coma hoxe o home descansou tanto e, porén, nunca experimentou tanto baleiro coma hoxe! As posibilidades de divertirse, de saír, os cruceiros, as viaxes, tantas cousas que non te enchen nin dan a plenitude do corazón. Aínda máis: non te fan descansar (...) Ora ben! Que é descanso segundo este mandamento? É o momento da contemplación, é o momento da loanza, non da evasión. É o tempo de mirar a realidade e dicir: que bela é a vida! Ao descanso como escape da realidade, o Decálogo contraponlle o descanso coma unha bendición da realidade».

sanidade: Centros de Atención Primaria de Saúde e os PAC. Empezan a fusionar axuntamentos ou concellos. Acertan ou hai intereses espurios? Só por ideoloxías ou intereses alleos? En toda a Igrexa tamén hai unha crise de cambio. No eido eclesiástico católico estamos nun período de transición-adaptación dentro dun proceso de cambio profundo. É un signo dos tempos.

Sobre todo no mundo rural e nas pequenas aldeas. Esta achega mira principalmente ao mundo rural incluídas as vilas.

Encontrámonos co problema da falta crecente e galopante de sacerdotes. Dáse entre nós unha situación preocupante e persistente que temos de afrontar desde a misión evanxelizadora da Igrexa: O despoboamento e o avellentamento das parroquias rurais, dunha banda, e o individualismo e a autosuficiencia dalgunhas parroquias urbanas pola outra. A crise familiar, a ausencia de mocidade e a falta de substitución xeracional nas nosas comunidades. O decaemento da vida cristiá e comunitaria en bastantes parroquias, e a falta dun testemuño coherente dos cristiáns. A actitude xeneralizada de increnza, indiferenza relixiosa, secularismo e afastamento da fe na nosa sociedade. A maioría dos crentes non son conscientes de que, como bautizados, están chamados a seren e sentírense Igrexa. Moitos que solicitan a celebración dos sacramentos ou envían aos seus fillos ás catequeses, non están minimamente evanxelizados. A falta de vocacións, tamén laicais, e a elevada idade do noso clero, etc.

Milleiros de parroquias, como tales parroquias, xa non poden celebraren a eucaristía. Van ser integradas, estou a referirme ao ámbito relixioso, nunha unidade territorial superior: A Unidade de Acción Pastoral (UPA). (Diocese de Mondoñedo-Ferrol, abril 2018).

Un abandono anunciado? Hai moitos anos que se vía vir. Pero na Igrexa hai coma unha rémora ancestral: vai case sempre delongada, atrasada. E por iso xa chega tarde cando se trata de darlles solución aos grandes problemas. Pasou cando a Reforma protestante, co mundo obreiro, coa modernidade, coa xuventude. E co mundo da muller? «A pastoral en clave misioneira esixe o abandono deste cómodo criterio pastoral: sempre foi e se fixo así!». «Convido a todos

a seren ousados e creativos nesta tarefa de repensar os obxectivos, as estruturas, o estilo e os métodos evanxelizadores das respectivas comunidades». «Unha centralización excesiva, en vez de axudar, complica a vida da Igrexa e a súa dinámica misioneira»².

«Todos os fieis cristiáns teñen dereito a recibiren dos pastores con abundancia os auxilios da palabra de Deus e dos sacramentos...» (LG 37, 1). «Exhorto a todos a aplicaren, con xenerosidade e coraxe, as orientacións deste documento, sen impedimentos nin receos. É importante non camiñar soíño, senón ter sempre en conta os irmáns e, de modo especial, a guía dos Bispos, nun discernimento pastoral sabio e realista»³.

«Lamentámonos de que os fieis abandonan a Igrexa. Non teriamos de dicir, máis ben, que é a Igrexa quen abandona aos fieis?» (José María Castillo). Por que agora a necesidade das unidades pastorais? Escaseza de curas. Non promoción do laicado. Falta de visión global na Igrexa galega, etc.? De verdade é este o verdadeiro *fulcro* do problema? Cal é realmente a urxencia actual da conversión parroquial de Galicia. E saberá hoxe a nosa Igrexa, como pobo de Deus, agora e aquí, facer novamente unha reorganización axeitada? Acertará coa nosa idiosincrasia, cultura, fala, xeitos de sermos e comportármonos, coa verdadeira autoestima e valoración de cada persoa e das nosas circunstancias e contornas? E quererá ela? Terá sinceramente vontade de tal?

Descubramos Galiza. Punto de partida e situación real. Fagamos historia. De onde vimos? Quen somos e de onde vimos? Como somos e que temos? Como é a nosa historia evolutiva? As parroquias rurais desde o Reino Suevo.

O hábitat represéntase na Galiza disperso no espazo, concentrándose as casas en aldeas pequeniñas. Varias aldeas próximas, formaban a parroquia⁴.

---

2 Papa Francisco, *Evangelii Gaudium*, 33.

3 Papa Francisco. *Evangelii Gaudium*, 33.

4 Pérez Alberti A., *Xeografía de Galiza*, Santillana, 1979, p. 46.

A parroquia é a forma de convivencia máis plena en Galiza. A cohesión que crea entre os seus veciños e a súa funcionalidade, constitúen unha unidade básica en Galiza perfectamente aproveitada pola Igrexa e minimamente polo Estado, porque como escribía Castelao:

A Igrexa procurou asentarse en realidades terreas e o Estado anda polo ceo das abstraccións. Se a un galego, maioritariamente a un campesiño, se lle pregunta de onde é, xamais aludirá na súa resposta ó municipio senón á parroquia porque esta é para el a referencia vivencial. O municipio é unha creación artificial, imposta, allea ó pobo froito dunha política liberal centralista (...) A parroquia é unha unidade de convivencia relixiosa con celebración de festas relixiosas, con asociacións piadosas, confrarías parroquiais, pro tamén é unha unidade de convivencia civil con realizacións comunitarias tan importantes como son a construción de camiños veciñais, pontes, traída de augas, construción e reparación de escolas, construción da casa reitoral, casa do médico, arranxo das igrexas parroquiais, lavadoiros públicos, fontes, presas par montar pequenos artefactos hidroeléctricos, recadación de fondos de organización de festas parroquiais (...) Tal vitalidade amosa que a parroquia é unha utilidade orgánica só descoñecida polo Estado que dende Madrid lexislou sobor Galiza sen saber quen e como eramos. A Igrexa, en troques, mantivo a unidade parroquial manifestando desta forma un verdadeiro servizo a Galiza.

(«Agora é a Igrexa a desertora. A que abandona?»). A integración polo bautismo de tódolos galegos na Igrexa non significa unha aceptación cordial da mesma institución, maioritariamente do clero como representante da mesma. Hai no refraneiro un anticlericalismo moi claro e abundante⁵. A casa, o lugar, a parroquia, o adro da igrexa e os concellos abertos, a parroquia, a comarca, a bisbarra, o hábitat rural, as feiras, a capital ou capitais comarcais. As antigas provincias do Antigo Reino da Galiza: Terra Chá, Terra de Melide, Terra de Montes, O Ulla, A Ulloa, etc.⁶

5 Barreiro Fernández, J. R., *Historia de Galicia IV. Edad Contemporánea*, pp. 79-81, Galaxia, Vigo 1981.

6 R. Castelao A., *Sempre en Galiza*, cps. XXVII e XXVIII.

Saber oír e escoitar; ver, ollar, observar e mirar. Coidar. Que mudou? Somos rurais, mais xa non agrarios. A vista panorámica: todo bosque. Xa non se recoñece o hábitat nin os camiños. Granxas. Poboación. Fillos: 2, 1, 0. Nova emigración. Que se perdeu? Vacas, labranza. Casas caendo, dor, tristeza, pena, memoria e historias para a historia, etc. Que fica da estrutura e formas de vida? Cales son as formas culturais modernas? Por que hai que loitar? *Mutatis mutandis*, que conservar? Que hai que adaptar? Que hai que conservar na escrita, graficamente e ou deixar xa? Como facelo? Novo asociacionismo? Novas iniciativas? Círculos de pensamento e tertulias veciñais, minorías inquedas, grupos de amigos/as? A presenza e forza da muller. Estudos e artigos, etc. Desde abaixo ir chegando á cima? Crear necesidades axeitadas. O relixioso entroncado coa vida real e coas utopías con sentido de vida. Pillarlle de verdade o pulso á vida. Ir cos tempos, co tempo, e prever ben o futuro e acometelo con forza. Atender aos novos valores humanos, saber ver as persoas e as súas valías. Apostar por elas e con elas. Partir do pequeno, valorando a cada quen e a cada realidade? Todas son preguntas. E que din os rumorosos e quen son eles? A sociedade e as formas asociativas son escoitados? Que din? E as parroquias, teñen algo que dicir? Ou vai ser outro despotismo, este «non ilustrado»? Os sociólogos, economistas, psicólogos, pastoralistas, lexisladores, avogados, politólogos, sanitarios, ecoloxistas, políticos serios e documentados, etc.?

Promocionar. Hai realidades esperanzadoras pola Galiza rural adiante: Xestoso e a Universidade Senior, Xermolos de Guitiriz e Terra Chá, A Raíña de Curtis, Pastoral Penitenciaria, Sobrado, as Romaxe de Crentes Galegos, etc. Urxiría «un libro branco» da realidade e da situación real. Non sobra ninguén: vinde todos traballar á obra mentres non remata. Vincular experiencias valorándoas todas por moi pequechiñas que sexan. Valorar os *Semina Verbi* que respondan a fe encarnada en Galiza e promova o seu ser, fala e cultura. Volvamos por Galiza. Saquémosla dos seus profanadores especulativos e escravizadores. Galiza quere pobo!

Vivirmos no hoxe de Deus. Isto xa non é aquilo: Πάντα ῥεῖ. Na *Evangelii Gaudium* o Papa chama á conversión. Trátase de vivir

ou morrermos como comunidade parroquial. Se agora non damos este paso adiante esmoreceremos. Perderemos vitalidade persoal e comunitaria. A nosa espiritualidade e vida de fe irán deixando lugar a un baleiro anódino, rutineiro, superficial e falto de fondura. Que nos doen os cambios? Si. Sobre todo porque estabamos máis cómodos así: «Xa o cura nolo facía todo, e podíámolo criticar, ficando nós fóra das responsabilidades». Por iso a Igrexa, sendo milenariamente tan nosa, é tan pasiva.

«A Unidade Pastoral estará coordinada por un sacerdote cun Consello Pastoral composto por membros de cada freguesía actual». E aí terá presenza activa quen teña vida real e efectiva. De non ser así en pouco tempo iremos vendo como as nosas tan queridas parroquias, sobre todo as máis pequenas e rurais, perderémolos no esquecemento xunto con todo o que cada unha significou no tempo. E están os nosos cemiterios parroquiais para nós tan entrañabelmente respectados, queridos e coidados. E as capelas, cruceiros, etc. Os santos e imaxes, polas que andan á rapiña ou especulando, incluído algún clérigo, etc. É unha pastoral absolutamente distinta a que cómpre para estes tempos novos pero conservando a terra concreta onde se vai sementar. Imos demasiado polo libro e moi pouco pola actitude evanxélica de Xesús. Todo acontecía no camiño, como nos relata Marcos. Só se ve ben con ollos do corazón o esencial e invisíbel (Ef 1, 18).

O noso eterno problema: a aldraxe e autoodio. Capítulo especial merecen o tesouro da nosa lingua galega e cultura galega tan maltratadas pola igrexa oficial e oficiante. Vergoña tería que darnos como Igrexa e pastores ter que recorrer á prensa para poder morrer en galego cando xa non nos deixaron vivir na nosa lingua materna: «*Hable usted en cristiano*». Nunca pensei en tal. Que a fe dos meus devanceiros non valesa para carearme e encontrarme persoalmente con Deus, Pai misericordioso. Nin na hora da nosa morte, como clamamos a Santa María. Moito perdón temos de pedir. Os libros litúrxicos en galego podreceron nos almacéns, para non repartilos. E foron pagados e subvencionados pola Xunta de Galicia. Hai un problema de xustiza detrás, e incluso un pecado de inxustiza. Tamén nos políticos

e sociedade, por non pedirmos contas polo desbalde, estrago, malbarate, mal gasto e da inxustiza contra o pobo e a lingua e cultura. Pois mira por onde agora imos ter a oportunidade de celebrarmos as vidas sen termos que pedirllas a venia a ningún Reverendo ou Excelencia. As funerarias xa ofrecen todo como pidas e con dignidade. E aínda non temos nin o Ritual da Unción de Enfermos, nin o Ritual da Penitencia nin tampouco o Bendicional en galego. Para enfermarmos e morrermos en galego o ministro de turno ou delinque ou néganos ese auxilio do encontro sacramental con Deus na lingua que lle falo acotío. Será que Deus no estudou galego na súa escola e por iso non nos entende, como di o Himno Galego? Que mal «envolvemos» a Cristo. Non me estraña que por veces el mesmo se bote fóra do templo. El falaba en arameo popular e do pobo baixo. Aquí a Igrexa empoleirouse cos ricos e co poder. Vaille mellor así. «Sabedes que os que son recoñecidos como xefes dos pobos os tiranizan, e que os grandes os oprimen». «Vós, nada diso: quen queira ser grande, sexa o voso servidor; e quen queira ser primeiro, sexa escravo de todos» (Mc 10, 44 -45). E a sociedade e as formas asociativas son escoitados? Que din? E as parroquias, teñen algo que dicir?

Creemos comunidades de vida, amor e oración. «Neste curso que vén, de setembro a xuño, na nosa parroquia iremos alternando as misas dominicais, presididas polo sacerdote, con outras celebracións da Palabra de Deus no domingo, guiadas por unha equipa de segrares da parroquia que xa o veñen facendo parcialmente desde hai tempo. Vai ser unha experiencia coidada e gozosa e traerá consigo unha grande esperanza de futuro se somos serios e fieis no compromiso persoal e de comunidades».

Nin unha parroquia sen celebración do domingo! Trátase de vivir ou morrer como comunidade parroquial. Se agora non damos este paso adiante esmoreceremos. Perderemos vitalidade persoal e comunitaria. A nosa espiritualidade e vida de fe irán deixando lugar a un baleiro anódino, rutineiro, superficial e falto de fondura. Que nos doen os cambios? Si. Sobre todo porque estabamos máis cómodos así: xa o cura facía todo. Por iso, sendo milenariamente tan nosa, temos unha Igrexa tan pasiva.

E como se fará isto? Hai xa moitas experiencias. Pero é dramático ter que irmos fóra á procura da riqueza que hai na casa sen sabelo. «Non temas, María. O Señor está contigo. O Espírito Santo virá sobre ti e o poder do Altísimo hate cubrir coa súa sombra» (Lc 1, 26). Pórse á escoita. «O laicado, no seu papel, consciente do seu sacerdocio bautismal dentro dunha comunidade global de Igrexa. Comunidade de comunidades capaz de recibir a diversidade de vida e iniciativas, riqueza, do Pobo de Deus» (*Evangelium Gaudium*). Non é un problema de «preciosismos» experimentais. É o encontro persoal, cotián, comunitario, fondo e maduro, semanal. Ou vivimos ou esmorecemos como persoas e como grupo de vida comunitaria. Misión ou morte. É o problema de que nas parroquias rurais as «tres vellas» (en expresión despectiva de moitas institucións), merezan seguir vivindo e celebrando a vida. E de paso respectar e repasar a memoria viva, a historia da comunidade e gardar e coidar os edificios e o cemiterio porque son «nosos». Son elas e eles as que gardan, cultivan e animan a sagrada memoria e herdo de algo moi noso que non merece esmorecer pola incuria dos que eludimos responsabilidades por falta de creatividade e respecto. Hai posibilidades múltiples antes que a claudicación. Os nosos anteriores conservaron a vida rezando un rosario e xuntándose. Aínda o seguen a facer nos velorios. Por que non no domingo na igrexa de todos? Porque esa foi copada polo clero. Todo era en latín. Hoxe hai moitos máis recursos. Incluídos os móbiles, que poden dar moito de si. Un saúdo puntual no medio da oración comunitaria, quen o impide? Etc. Sabermos que somos igrexa no concerto diocesano porque vivimos e lle interesamos a alguén.

Perigo: un novo monopolio *clericaloide* de novo-vello cariz sen vivir de verdade o consello zonal semanal da UPA. Que responda a realidade máis real. Permitir e deixar que cada comunidade cree e aporte a súa propia riqueza e teña a oportunidade de medrar. Non será por citas bíblicas que nos inviten a servir a mesa da Palabra e celebrala na comunidade. Non será porque non nos chamen, como servos de IHWE a vivirmos como igrexa samaritana.

Primeiro de todo: unha conversión seria e convencida ao Reino de Deus e a súa xustiza. Mellor unha celebración lenta, pausada, pacífica, sen présas, feita por laicos, que non estea amazogada de contidos. Non coma as misas pola «acelerada». «Facer que se fai». «A escape». «Para cubrir». Querendo meter en dez minutos todo o ritual programado para unha celebracións de tres cuartos de hora. Sen poder deterse nin falar coa xente. Nin tertulias posteriores á celebración, con propostas e compromisos concretos, vida comunitaria, enfermos, xuventude, vida social e veciñal, e unión coa UPA e coordinacións dos outros grupos parroquiais e comunidades existentes

Mellor unidades territoriais. Máis que agregacións acumuladas «á persoa» de curas de quita e pon, sen programación previa e sería, por simple acumulación a quen lle cadre segundo os cambios de persoas que logo impoñen o seu personalismo e fan ou desfán ou despiden sen máis a quen non concorde coa súa visión particularista por derriba dos plans comunitarios que estaban funcionando ou programados. Sempre cambiando. Sen unha liña. Sen proxecto. Deixando de lado o carisma comunitario, eclesial ou mesmo diocesano. Non hai vida cristiá sen comunidade. Aínda que sexan grupos pequenos. Creemos comunidades. E vinculemos comunidades. Nisto vale a pena perder tempo e empregar recursos e dedicar persoas.

Os pobres teñen dereito á experiencia espiritual. A alimentárense do pan que hai neles mesmos. O discurso do Pan de vida en Xoán: «Dádelles vós de comer. Que senten». Sería unha pena que non se percibira coma unha chamada do Espírito a unha nova era e unha nova fase. Sería máis unha outra ocasión perdida. E esas «catro vellas» «polas que nin vale a pena ir o domingo a esa aldea case baleira», xa se valerán en por si e moi seguro que elas non lle piden tal sacrificio a ninguén e menos a quen as considere con tan pouca valía. Pero elas si están clamando porque alguén se fixe nelas e lles dea a «*missio*», e a encomenda de abriren cada domingo a súa igrexa e leren a Palabra de Deus con algunha explicación axeitada a eles e faceren oración xuntas, repartiren a comunión e comentar

desde a fe os seus problemas e os gozos e esperanzas de toda a freguesía, cunha visita ao cemiterio e unha parolada de encontro antes de írense.

Así bendiciredes aos fillos de Israel: que o Señor te bendiga e protexa. Ilumine o seu rostro sobre ti e che conceda o seu favor. Que o Señor se fixe en ti e che conceda a paz. Así invocarán o meu nome eu heinos bendicir» (Núm 6, 22-27).

E unha vez ao mes a visita do sacerdote para enriquecérense el mesmo e todos e encherse de vida dos seus, xa veremos como iso dá vida e alento. «Para min non hai sentido de semana se non vivo o domingo como encontro persoal con Cristo e coa comunidade». Cómpren novas persoas con carisma dunha nova misión e entrega e suscitar a alegría das primeiras comunidades. «O Señor está no medio de nós».

O bispo aquel de Casares en *Ilustrísima*, sen capisaios e de incógnito, como fai Francisco acotío e fixo Xesús. Chegar á noiteña: Traio algo de comer, vinde e ceamos xuntos e imos falar até as tantas. Cos miúdos no colo e rapacetes incluídos. Iso é Visita Pastoral. E cando se acheguen por Lugo, Santiago, Ourense, Ferrol, Vigo, etc., con toda confianza: Vimos saudar ao noso amigo, a Luís, Antonio, etc., o bispo, e de paso traémoslle uns grelos, unha patacas, un pan trigo do noso forno, mel das nosas alvarizas, requieixo, etc. Só uns minutos, que nós tamén temos moita présa, só para saudar e falarmos un pouquiño entre todos de como lle vai a vida e a esperanza. E falarlle dos doentes e a economía. O monte que arde, as patacas que teñen a praga, o leite que non nos pagan, as crías que as veces morren, os anciáns que están soños e raros, etc. Para o poderoso sempre se fai sitio e formase a garda se fai falta. Crer no débil do reino. Xa sería ben ir facendo un elenco de pequenos espellos e posibilidades que se están a dar xa na realidade de hoxe para mirármonos neles e onde reflectirse e logo decatármonos de que: «Pois iso tamén nós podemos facelo aquí entre nós e xa sería ben. Ou facemos convivencias e intercambios. Por que non nos animamos? Dá pena ter a nosa igrexiña aos paxaros e con silvas

medrando». E que sexan experiencias rurais e de aldeas. As importacións-exportacións da cidade para a aldea non se axeitán. Os dos Ancares, desde hai moitos anos, sempre se queixaron dos «listos de Lugo» e da «cultura» que os invadían e lles ían dicir como tiñan de viviren e morreren e os desprezaban logo nos seus falares e os ridiculizaban» incluso na TV coma se fosen do «un modelo Pelúdez».

Pero eses mesmos souberon acoller coma da casa aos que humildemente se mergullaban no mesmo humus e daquela si que facían familia e se sentían comunidade. Preguntémoslle a Xesús Mato. Facer redes de encontros e convivencias: Comunidade de comunidades. Debe ser un movemento que naza de abaixo-arriba e deixalo nacer, xermolar e medrar. E máis que afogalos con críticas de que non son perfectos ou teñen algún erro, xa sería mellor alentar a vida que nace e encontra a Deus nas súas vidas reais. Deixar que xurdan novas vocacións e iniciativas laicais debidamente pensadas e propostas. Deixarlles espazo e animalas. Esas si que merecerían a visita pastoral do bispo. Un día chegar e «comulgar» con eles e animalos. E por suposto do sacerdote e de toda a equipa. Se se quere hai posibilidades. As minorías abrahámicas de Helder Camara. Os «*Semina Verbi*» dos que fala o Papa Francisco na *Amoris Laetitia*: Chamas do Espírito. «Elementos válidos»⁷.

Herba pequerrechiña
que con medo sorrís
ó sol que vai nacente
e morrendo sen ti,
por que de ser pequena
te me avergonzas ti?
¡O Universo sería máis pequeno sen ti!
profetizou Díaz Castro⁸.

Xaquín Campo Freire

---

7 *Amoris Laetitia*, n.º 76-79

8 Díaz Castro X. M., *Nimbos*, Esmeralda, Galaxia, Vigo.